

Kodrapport 2009 Läkare Utan Gränser

Frivilligorganisationernas insamlingsråd (FRII), där Läkare Utan Gränser är medlem, antog 2007 en kvalitetskod, som medlemsorganisationerna åtagit sig att tillämpa senast från räkenskapsåret 2009, och sedan redovisa i en kodrapport senast våren 2010.

Syftet med kvalitetskoden är att öka transparensen och öppenheten, och därigenom stärka förtroendet för de organisationer som tillämpar koden. Syftet är också att bidra till ökad professionalitet, förbättrad styrning, ledning och kontroll samt se till att det finns strukturer för utvärdering av organisationernas verksamhet.

Kodrapporten ska utgöra en sammanfattning av vilka av kodens riktlinjer som organisationen valt att följa och vilka riktlinjer (om några) som organisationen avviker ifrån, och i så fall varför.

FRII-koden anger två huvudalternativ för hur kodrapporten kan vara utformad: antingen som löpande text eller genom att organisationens arbete inom de olika områden koden berör redovisas i tabellformat.

Detta är den andra kodrapporten från Läkare Utan Gränser, gällande räkenskapsåret 2009. Vi har valt att avge kodrapporten i löpande text, däremot har vi haft stor användning för tabellformatet i vårt interna arbete med koden.

Organisationens arbete med FRIIs kvalitetskod.

Läkare Utan Gränsers styrelse har beslutat att organisationen ska tillämpa FRIIs kvalitetskod. Genom kodrapporten får vi möjlighet att redogöra för hur vi arbetar, bland annat med intern kontroll och riskhantering. Läkare Utan Gränser ser FRIIs kvalitetskod som ett naturligt steg framåt i vår strävan mot ökad transparens gentemot våra givare och andra intressenter, samt ett användbart verktyg i arbetet med intern kontroll och kvalitet.

Styrelseledamöter och anställda på Sverigekontoret har genomgått utbildningar som FRII ordnat inför införandet av koden enligt nedan:

- Under 2009 deltog vikarien för finance controller i utbildningen gällande FRII-kod rapportering

Förklaringar/åtgärder och avvikelser (särskilda saker som behöver nämnas)

I allt väsentligt följer Läkare Utan Gränser FRIIs kvalitetskod.

Kodens riktlinjer delas in i 7 kategorier:

1. Övergripande principer i FRIIs kvalitetskod

I årsredovisningen beskrivs Läkare Utan Gränserns värderingar och styrelsens arbete under året. På hemsidan finns utförlig information om organisationens grundprinciper.

2. Förhållningssätt till omvärlden

Läkare Utan Gränser bistår människor som drabbats av kriser, krig och naturkatastrofer oavsett politisk åsikt, religion eller etnisk tillhörighet.

Läkare Utan Gränser som organisation eftersträvar absolut oberoende gentemot alla strukturer och myndigheter, oavsett om de är politiska, religiösa, ekonomiska eller av annat slag. Vi vägrar tjäna eller utnyttjas som utrikespolitiskt instrument åt någon regering. Denna strävan efter oberoende återfinns även på det finansiella planet, och vi samlar in mesta möjliga resurser från privata givare, diversifiera våra institutionella finansiärer och ibland vägra ta emot vissa bidrag som skulle skada vårt oberoende.

För den svenska sektionen var det procentuella förhållandet mellan privata och institutionella medel (från Sida och Forum Syd) 2009 64/36. Läkare Utan Gränser samarbetar inte med företag vars affärsverksamhet står i konflikt med våra grundprinciper eller värderingar. I praktiken innebär detta att Läkare Utan Gränser inte kan ta mot bidrag från företag vars huvudsakliga verksamhet ryms inom följande industrier:

- Tobak
- Alkohol
- Vapen
- Olja/Gas
- Diamanter
- Guld
- Läkemedel (medlemmar av IFPMA)

En mer utförlig beskrivning av företagspolicyn finns tillgänglig på hemsidan under rubriken "Ge en gåva/företag".

3. Mål och måluppfyllelse

I arbetet med Läkare Utan Gränser årliga verksamhetsplan utarbetas en lång rad mål för verksamheten. Dessa följs upp regelbundet, vilket beskrivs nedan under rubriken ”uppföljning”. I årsredovisningen beskrivs vad som åstadkommits under året.

4. Styrning, ledning och kontroll

Läkare Utan Gränser styrelse presenteras på hemsidan. Där finns också organisationens stadgar att läsa. Styrelsen har en skriftlig arbetsordning, liksom generalsekreteraren har en skriftlig instruktion från styrelsen.

5. Insamling

Insamlingens ändamål och hur pengarna används beskrivs på hemsidan och i årsredovisningen, där vi också redogör för årets kostnader. Läkare Utan Gränser har ett så kallat 90-konto för gåvor, vilket innebär att vi kontrolleras av Svensk insamlingskontroll, SFI. Detta anges också på hemsidan och i årsredovisningen

Läkare Utan Gränser har interna policys och rutiner för hur insamlingsarbetet ska bedrivas inom olika områden, t.ex. när det gäller gåvor från företag, via testamenten, i samband med högtider eller för att hedra någons minne.

6. Medarbetare

Läkare Utan Gränser har en medarbetarpolicy där anställningsvillkor och liknande framgår, samt en jämställdhetsplan. Vi har också en lönepolicy, där det framgår att lönen utgår från arbetsbeskrivningen och där kompetens, krav på problemlösningförmåga och ansvar bestämmer vilken lön som gäller för respektive tjänst. Lönerna är därmed inte förhandlingsbara.

7. Rapportering och information

Som nämnt ovan har Läkare Utan Gränser valt att publicera kodrapporten på hemsidan.

I den löpande texten framgår var den information som FRII-koden kräver ska vara offentlig finns tillgänglig.

Åtgärder

Några av de åtgärder som genomförts 2009, bland annat med inspiration från FRII-koden är:

- Styrelsens skriftliga arbetsordning har uppdaterats.
- Inköspolicyn har uppdaterats

Avvikelser

Följande avvikelser kan noteras där åtgärder är planerade eller håller på att genomföras:

- Vi fortsätter med att försöka förbättra redovisningen för måluppfyllelsen i förhållande till årsplanen, på ett tydligare sätt i årsredovisningen och på hemsidan.
- En hemsida för medlemmar är utvecklad där bland annat kallelse till årsmötet kan publiceras. Inför årsmötet 2009 skickades kallelse ut via e-post.

Intern kontroll rapport

Intern kontroll handlar om arbetet med de riktlinjer och rutiner som ledningen infört för att säkerställa att verksamheten sköts väl och effektivt.

Det innebär att vi har rutiner för att säkerställa att:

- riktlinjer från ledningen följs
- tillgångar skyddas
- fel och oegentligheter förhindras och upptäcks
- redovisningen är riktig och fullständig
- ekonomisk information och rapporter upprättas i tid

Styrelsen är ytterst ansvarig för den interna kontrollen.

I praktiken jobbar vi med intern kontroll på två nivåer:

- Styrelsen
- Kontoret, där generalsekreteraren är ansvarig, och en stor del av det praktiska arbetet delegerats till Finance Control funktionen.

Kontrollmiljö

För Läkare Utan Gränser är organisationsstrukturen, med en genomtänkt arbets- och ansvarsfördelning, tydliga rutiner och aktiva policys (attestordning, inköpspolicy etc.), en av grundstenarna i kontrollmiljön. En annan viktig del är att upprätthålla en organisationskultur där transparens och ärlighet värdesätts.

Riskbedömning

Läkare Utan Gränser arbetar kontinuerligt med riskbedömning på olika plan. Organisationen inser vikten av att vara medveten om de risker som på olika sätt kan hota verksamheten. Riskanalys genomförs bland annat av styrelsen, som även tar del av revisorns externa bedömning av organisationen. Hela personalen på kontoret har genomgått utbildning i riskanalys på projektnivå.

Sedan flera år tillbaka finns en krishandlingsplan, som hålls aktuell genom regelbundna krisscenarioövningar med avdelningsansvariga och delar av personalen.

Kontrollaktiviteter

Eftersom Läkare Utan Gränser en internationell organisation där största delen av intäkterna används utanför Sverige äger kontrollaktiviteterna rum på många olika plan.

Kontroll med ett internationellt perspektiv

Médecins Sans Frontières driver i de allra flesta fall egna projekt, där man ofta samverkar med lokala aktörer, dock inte genom att betala ut finansiella bidrag. På så sätt är det också egna policies som används i projekten, vilka uppdateras löpande.

Den svenska sektionen av Médecins Sans Frontières (Läkare Utan Gränser) bidrar till projekten med insamlade medel, bidrag från Sida och Forum Syd samt fältarbetare, och får sedan återrapportering från projektansvarig Läkare Utan Gränser-sektion. Genom att fältuppdrag och fältbesök regelbundet genomförs från den svenska sektionen, får Läkare Utan Gränser i Sverige inblick i hur pengarna används och hur arbetet bedrivs på plats. För de fältarbetare som rekryteras i Sverige finns en uppförandekod, och inför det första fältuppdraget finns en förberedande kurs. Läkare Utan Gränser ordnar också en rad internutbildningar för de olika kompetenser som behövs i projekten.

Alla avdelningar på Läkare Utan Gränsers Sverigekontor deltar i internationella plattformar och/eller arbetsgrupper tillsammans med organisationens andra sektioner, vilket ger en god möjlighet till inblick i organisationens internationella arbete.

Revisorn rapporterar årligen sina iakttagelser till styrelsen.

Kontroll med ett Sverigeperspektiv

Arbetet med att säkerställa och bibehålla kvaliteten och en god intern kontroll i arbetet på Läkare Utan Gränsers Sverigekontor fortgår ständigt. Här spelar naturligtvis organisationsstrukturen och en genomtänkt arbets- och ansvarsfördelning en grundläggande roll.

Andra viktiga verktyg som finns implementerade i verksamheten är:

- Styrelsens arbetsordning och instruktion till generalsekreteraren.
- Den regelbundna rapporteringen till styrelsen.
- Uppdaterade och väl implementerade policies (t.ex. gällande attestering av fakturor, inköp, IT och personal).
- Kontinuerliga fortbildningar relevanta för respektive tjänst.

- Klara regler för överlämningar så att information inte går förlorad när någon slutar eller byter tjänst.
- Att varje tjänst har en tydlig, skriftlig arbetsbeskrivning.
- Regelbunden utvärdering (minst 1 gång per år) av personalen
- Att det finns relevanta skriftliga manualer för de arbetsmoment som inte beskrivs i detalj i de ordinarie arbetsbeskrivningarna.

Information och kommunikation

Läkare Utan Gränsers årliga verksamhetsplan och den mer strategiska planen på 3-5 års sikt kommuniceras internt i de två dokumenten ”Annual Action Plan” och ”Medium Term Policy”.

I Läkare Utan Gränsers olika styrande dokument och policys (t.ex. styrelsens arbetsordning, instruktion till generalsekreteraren samt attest och inköpspolicy) framgår på vilket sätt den information som rör den interna kontrollen ska kommuniceras.

Uppföljning

Styrelsen erhåller varje månad avrapportering, både gällande aktiviteter och budgetuppföljning, samt även kvartalsrapporter. Vid två tillfällen per år görs en fördjupad avrapportering där kontor och styrelse träffas för att följa upp årets aktiviteter och mål samt budget. Styrelsen erhåller också en årlig avrapportering från revisorn, där eventuella rekommendationer gällande den interna kontrollen tas upp.

Avslutning

Läkare Utan Gränser anser att arbetet med FRIIs kvalitetskod är mycket värdefullt för organisationen och ser den som ett bra verktyg för främjandet av verksamheten.

Under 2010 fortsätter arbetet med koden, och vi planerar att fortsätta delta i de återkommande utbildningar om koden som anordnas av FRII. Denna kod-rapport har blivit granskad av organisationens revisor.

Stockholm 27 augusti 2010

Kristina Bolme Kühn
Ordförande

Ledamöter

Arash Izadkhasti
Vice ordförande

Niklas Karlsson

Helena Källerman
Kassör

Monika Oswaldsson

Magnus Leivik
Sekreterare

Pär Norén

Karima Hammadi

Stefan Goetghebuer

Johan Mast
Generalsekreterare

